

Motion till riksdagen
2005/06:Sf14

av **Torsten Lindström m.fl. (kd)**
med anledning av prop. 2005/06:20

Delat barnbidrag vid växelvis
boende, m.m.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	2
Principiella utgångspunkter.....	2
Problembild.....	3
Löser regeringens förslag problemen på ett bra sätt?	3
Ökad risk för konflikter.....	3
Barnets behov ska sättas främst.....	4
Kristdemokraternas ställningstaganden.....	5

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2005/06:20 Delat barnbidrag vid växelvis boende, m.m.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett nytt förslag till möjlighet att dela barnbidraget i enlighet med vad som anförs i motionen.

Principiella utgångspunkter

Kristdemokraterna vill ha en familjepolitik som skapar valfrihet och rättvisa, som ger föräldrar makt att bestämma över sin egen tid med barnen. En politik som möjliggör ett fungerande familjeliv där barnen får den centrala plats de rättmätigt ska ha – oavsett om föräldrarna lever tillsammans eller isär. En politik som bygger på insikten att ett fungerande familjeliv är oundgängligt för ett gott samhälle. Det väsentliga är att det skapas förutsättningar för såväl särlevande som sammanboende föräldrar att ge trygghet åt barnen.

Familjepolitiken ska stödja och hjälpa föräldrarna att ordna sina liv på ett för dem väl fungerande sätt. En trygg familjemiljö är en god miljö för trygga barn som växer upp till trygga vuxna. Det är en god investering att satsa på en bra familjepolitik.

Alla familjer består inte av två föräldrar med barn. Separationer, skilsmässor och dödsfall kan skilja föräldrarna åt och barnen från sina föräldrar. Det är idag över en halv miljon barn som har särlevande föräldrar. Drygt 400 000 barn lever med en ensamstående förälder och omkring 100 000 lever med en förälder som har ny partner. Varje år är det omkring 50 000 barn som är med om att föräldrarna separerar. Familjepolitiken ska syfta till att stödja barn och föräldrar i de situationer då det behövs som mest.

Flera utredningar och undersökningar har bekräftat att familjer som består av en ensamstående med barn ofta är utsatta i samhället, såväl socialt som ekonomiskt. Dessa familjer har drabbats hårt av arbetslöshet och av nedskärningarna under 1990-talet. Ekonomiskt är det oftast kärvare för ensamstående föräldrar, och för många är bristen på ett socialt nätverk ett stort problem. Kristdemokraternas familjepolitik vill både stärka och uppmuntra stabila relationer och stödja ensamstående. Politiken måste fungera för alla typer av familjer och utformas så att barnen får bästa tänkbara skydd.

För barn är det viktigt att etablera en god relation med både mamma och pappa – vare sig de lever tillsammans eller isär. Det är angeläget att samhället stödjer föräldrar – både mammor och pappor – att ta ansvar för sina barn och skapa möjligheter för dem att vara goda förebilder. Så långt som möjligt bör föräldrarnas förmåga att samarbeta uppmuntras och onödiga grogrunder för konflikter bör tas bort.

Kristdemokraterna ser mot den här bakgrunden positivt på möjligheten att dela barnbidraget. Regeringens förslag är emellertid bristfälligt. Vi ser det som angeläget att det tas fram ett nytt förslag som är mer noggrant utrett och som sätter barnet och dess behov i centrum.

Problembild

Syftet med barnbidraget är att stödja barnfamiljer ekonomiskt och att bidra till kostnaderna för barnens grundläggande materiella behov. Till vem av föräldrarna bidraget utbetalas eller om dess konstruktion är könsneutral är av underordnad betydelse. Det viktiga är att bidraget på bästa sätt kommer barnen tillgodo.

Idag kan bidraget endast betalas ut till en förälder, vanligtvis är det mamman, men det kan, efter skriftlig begäran, även utbetalas till pappan. Vår bedömning är att barnbidragets nuvarande utformning inte är något problem för de föräldrar som lever tillsammans. Om föräldrarna inte lever tillsammans går barnbidraget till den förälder där barnet varaktigt bor, inte heller i dessa fall finns något problem.

Föräldrar med växelvis boende har idag ingen möjlighet att få barnbidraget utbetalat med hälften till vardera föräldern. Däremot finns det ingenting som hindrar att de sinsemellan kommer överens om en fördelning som passar dem och själva hanterar detta, t.ex. genom automatisk banköverföring varje månad.

Svårigheterna uppstår om föräldrarna delar på det ekonomiska ansvaret men inte kan enas om en fördelning av barnbidraget. I propositionen föreslår regeringen att föräldrar med barn boende växelvis ska kunna dela barnbidraget med hälften till vardera föräldern. Om anmälan inte görs gemensamt utan endast av en förälder krävs lagakraftvunnen dom eller ett av socialnämnden godkänt avtal om växelvis boende. I de fall då barnets faktiska bosättningsförhållanden avviker från domen eller avtalet ska delning av barnbidraget inte godkännas om den förälder som inte anmält delning av barnbidraget kan visa att växelvis boende inte föreligger.

Samma principer föreslås gälla rätten till vårdbidrag, som utbetalas till föräldrar med sjukt eller funktionshindrat barn med behov av särskild tillsyn.

Löser regeringens förslag problemen på ett bra sätt?

Barnbidragets nuvarande utformning skapar alltså inte några problem för sammanboende föräldrar eller för särlevande föräldrar där barnet bor varaktigt hos den ena föräldern och inte heller för de med växelvis boende som kan samarbeta.

Ökad risk för konflikter

I samband med en separation uppstår lätt konflikter och låsningar mellan föräldrarna. För föräldrar som lider av samarbetssvårigheter kommer regeringens förslag knappast att vara till någon hjälp. De föräldrar som nu har en

Fel! Okänt namn på

konflikt om barnbidragets fördelning kan – om regeringens förslag går igenom – istället utveckla en konflikt om barnens tid. För den förälder som motsätter sig att barnbidraget delas blir det viktigt att visa att växelvis boende inte föreligger. Ju mer pengar som står på spel i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge, desto större risk att det utvecklas konflikter mellan föräldrarna.

Det finns en uppenbar risk att fler föräldrar, främst mammor, motsätter sig växelvis boende för att de riskerar att bli av med barnbidraget. Likaså finns risken att fler föräldrar, främst pappor, önskar växelvis boende för att de då får halva barnbidraget och slipper underhållsskyldighet.

Vi kristdemokrater delar därför bland annat Domstolsverkets och Socialstyrelsens bedömning att en delning av barnbidraget ökar de ekonomiska incitamenten att starta olika typer av domstolsprocesser. Detta kan omöjligt vara bra för barnen.

Regeringen anför också i propositionen att man avser pröva om även studiehjälpen kan delas mellan föräldrarna enligt samma princip som föreslås för barnbidraget. Det finns en stor risk att detta innebär fler konfliktfyllda situationer där tonåringar ges möjlighet att ”spela ut” föräldrarna mot varandra. Studier visar också att tonåringar önskar bo hos en förälder. Det vore olyckligt om studiehjälpens fördelning mellan föräldrarna bidrar till en situation där det äldre barnets egen önskan om boende inte tillgodoses.

Barnets behov ska sättas främst

Vi kristdemokrater anser därutöver att kravet på växelvis boende och att barnbidraget endast ska kunna delas på hälften riskerar att frambringa boendelösningar som inte är för barnets bästa. Det kan mycket väl vara så att växelvis boende fungerar bra för barnet under en period och mindre bra under en annan, t.ex. om en förälder flyttar eller bildar ny familj. Som exempel kan nämnas att den ekonomiska skillnaden, för en förälder med två barn som går från växelvis boende (50/50) till att barnen bor i genomsnitt två dagar i veckan hos den ena föräldern och fem hos den andra (30/70), kan bli så stor som 3 646 kronor i månaden. Detta om man tar hänsyn både till underhållsstödet och till barnbidraget, enligt de nya beslutade nivåerna.

Det vanligaste är att de riktigt små barnen (0–2 år) med särlevande föräldrar bor hos mamman. För så små barn är växelvis boende inte att rekommendera. Utifrån ett utvecklingspsykologiskt perspektiv förändras barnets behov genom åren. Ett litet barn behöver kontinuitet, närhet och förutsägbarhet. Alltför drastiska och täta förändringar av vanor och rutiner kan för det lilla barnet upplevas otryggt och stressande.

Även äldre barn och tonåringar kan uppleva växelvis boende som något negativt, de vill och behöver i allmänhet bestämma mer själva. Enligt flera undersökningar uppger äldre barn som bott växelvis att de upplevt flyttandet som jobbigt och därmed önskat en lösning där de bor hos den ena föräldern. I samband med att äldre barn övergår från växelvis boende till att bo hos den ena föräldern blir barnets umgänge med den andra föräldern mindre strukturerat och mer spontant.

Det är ytterst olyckligt om man i barnbidragssystemet bygger in mekanismer som frestar föräldrar att mer se till plånboken än till barnens behov.

Barnbidraget är förvisso inte behovsprövat, alla barn får ett lika stort bidrag från staten. Rimligheten i den principen ifrågasätter vi inte i detta sammanhang men det är ändå befogat att fråga sig om en 50/50-delning av barnbidraget inte ska ta hänsyn till att föräldrarnas ekonomiska situation kan se helt olika ut. Det finns starka skäl som talar mot att den förälder som har en mycket bättre ekonomi också får halva barnbidraget. Vi föreslår i vårt budgetalternativ ett fördubblat och beskattat barnbidrag. Det skulle innebära ett kraftigt förbättrat stöd till familjer med låga inkomster.

Kristdemokraternas ställningstaganden

Kristdemokraterna ser positivt på idén att möjliggöra en delning av barnbidraget mellan föräldrarna så länge barnets bästa sätts i centrum och samarbete mellan föräldrarna underlättas. En delning bör syfta till att minska konflikterna mellan föräldrarna, inte öka dem. Det förslag som regeringen presenterat är därför inte bra.

Ett förslag om delat barnbidrag bör ha barnets bästa som vägledande princip, inte principen om könsneutralitet. Ett nytt förslag bör beakta de samlade effekterna av samtliga ekonomiska stöd som riktar sig till barnfamiljer i allmänhet och särlevande föräldrar i synnerhet – såsom bostadsbidrag och underhållsstöd.

Långvariga och infekterade konflikter mellan föräldrarna drabbar i allmänhet barnen. Ett förslag till delat barnbidrag bör så långt det är möjligt utformas så att risken för konflikter minimeras och att föräldrarna istället sporras till att samarbeta.

Likaså måste ett nytt förslag möjliggöra ”mjuka övergångar” mellan olika boendelösningar för barnen. Det måste vara möjligt för föräldrarna att låta barnens behov vara styrande över den boendeform som väljs. Föräldrarna ska inte onödigt styras av ekonomiska överväganden, vilket riskerar att bli fallet om barnbidraget delas på det sätt regeringen nu föreslår, i synnerhet om även effekterna av andra bidragssystem beaktas. Lagstiftningen bör medge flexibla lösningar för barnens skull.

Det är Kristdemokraternas uppfattning att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om möjligheter att dela barnbidraget som tar hänsyn till de ovan framförda synpunkterna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 15 december 2005

Torsten Lindström (kd)

Inger Davidson (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Sven Brus (kd)

Gunilla Tjernberg (kd)

Olle Sandahl (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Dan Kihlström (kd)